

Til nefndasviðs Alþingis
Dags. 15. nóvember 2022
Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um dýravelferð
Velferð dýra
(bann við blóðmerahaldi)

53. mál, lagafrumvarp
153. löggjafarþing 2022–2023.
Frumvarpið er endurflutt, sjá [15. mál á 152. þingi - velferð dýra](#).

Við mælum eindregið með samþykki þessa frumvarps um bann við blóðmerahald í heild sinni.

Greinargerð

Undirrituð lýsa yfir þungum áhyggjum af því dýraniði sem fjallað hefur verið um í fréttum um blóðmerahald á Íslandi. MAST hefur nú fært málið um það dýranið sem sést í myndbandi AWT/TBS samtaka til lögreglu. En málið er mun stærra en einstök atriði sem sjást í því myndbandi. Blóðtakan almennt og hvernig hún er framkvæmd hefur orðið fyrir mikilli gagnrýni og er á skjön við bæði íslensk lög um velferð dýra <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2013055.html> og þau alþjóðlegu leiðbeiningar og viðmið eins og þau gilda erlendis um blóðtöku á dýrum.

Sem hestaeigendur til margra ára og dýravínir blöskrar okkur sú meðferð sem hryssurnar þurfa að þola og það álag og sá skaði á heilsu þeirra sem blóðtakan veldur þeim.

Framkvæmd blóðtakanna – líffræðileg áhrif

Eins og kemur fram í grein „*Álitsgerð um heildarblóðmagn íslenska hestsins, magn og tíðni blóðtöku og möguleg áhrif hennar á fylfullar hryssur, út frá sjónarmiðum dýralæknisinda og dýraverndar*“ eftir Barla Barandun dýralæknir og Prof. Dr. med.vet. Ewald Isenbügel (2021) stenst hvorki blóðmagnið né tíðni af blóðtökunni þeim alþjóðlegu leiðbeiningum og öryggis viðmiðum um velferð dýra í blóðtöku sem eru í gildi erlendis. Þó að íslenski hesturinn sé auðvitað í sérstöðu vegna gæða og geðslags er líffræðileg uppbygging hans mjög lík öðrum hestategundum. Barla og Ewald benda á að “Innan Evrópusambandsins og í Sviss er blóðtaka úr fylfullum hryssum og hryssum með folöld á spena bönnuð með öllu, nema í örlitlu magni til rannsókna og læknismeðferðar.”

Ísteka fullyrðir að “áratuga reynsla og margítrekaðar rannsóknir á hryssunum hafa sýnt fram á að blóðtökurnar hafa engin neikvæð áhrif á heilsu þeirra.” Til varnar blóðmerahaldi hefur verið vitnað í rannsóknir um þennan búskap. Samt hefur Ísteka neitað að leggja þessar rannsóknir eða þau gögn („raw data“) sem styðja þessar rannsóknir fram.

Vísað hefur verið í grein frá 1982 um blóðsöfnun úr íslenskum fylfullum hryssum til lyfjaframleiðslu. Lýsingar í þeirri grein vekja óhug endar lýst að sumar hryssanna „hafi orðið afvelta“ og „liggja um hríð marflatar“ eftir að blóðtökunni lýkur og „sumar vilja þó híma dálítið fyrst á eftir og vilja ekki taka í jörð“. Eggert Gunnarsson, Þorsteinn Ólafsson, Ráðunautur Fundur, Blóðsöfnun úr fylfullum hryssum til lyfjaframleiðslu (1982) Stangast þessar lýsingar á við fullyrðingar Ísteka um skaðleysi þessarar blóðtöku.

Læknarnir Rósa Líf Darradóttir og Guðrún Scheving Thorsteinsson hafa í fjölda greinum sýnt fram á það að þessar rannsóknir sem bæði MAST og Ísteka hafa vísað til, eru einfaldlega ekki til staðar sem vísindaleg gögn.

Rósa Líf Darradóttir, [Blóðmerahald – Hvað segja vísindin? - Vísir \(visir.is\)](#)

Rósa Líf Darradóttir, [Meintar rannsóknir blóðmerahalds ekki til - Vísir \(visir.is\)](#)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Ákall Ísteka um færri mælingar við blóðtöku \(kjarninn.is\)](#)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Meint áhrif reglugerðar eiga ekki við rök að styðjast \(kjarninn.is\)](#)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Enn um hag og heilsu fylfullra hryssa sem sæta blóðtöku \(kjarninn.is\)](#)

Undir það hefur Dýralæknafélag Íslands (DÍ) tekið í sinni umsögn við síðasta frumvarp og við starfshópinn um blóðmera. [Skýrsla starfshóps um blóðtöku úr fylfullum hryssum 010622.pdf \(stjornarradid.is\)](#)

Framkvæmd blóðtakanna – sálræn áhrif

Í grein sinni „Í þágu hestsins - Blóðmeri“ fjallar dýralæknirinn Ingunn Reynisdóttir um þau sálrænu áhrif sem blóðmerar verða fyrir á meðan á blóðtökunni stendur.

„Ég fullyrði hér að blóðtaka á merum er brot á þessum reglugerðum í flestum tilfellum.

Afhveiju? Jú hvað gerist þegar meri er rekin inn í þröngan blóðtökubás, hún getur hvorki farið aftur, fram né til hliðar. Hún er svo mýld og höfuð hengt upp og í mörgum tilfellum er strekkjari settur yfir bak hennar svo hún geti engan veginn komist undan þeim aðstæðum sem hún er sett í. Hvað gerist hjá hesti sem settur er í þessar aðstæður? Oft reynir hann að beiðast um og losna, eða leggjast niður. En þegar þegar þeir finna að sama hvað þeir gera geta þeir ekki komist undan áreitinu gefast þeir upp. Þeir hestar geta farið yfir í það sem kallað er lært hjálparleysi eða learned helplessness sem er skilgreint sem andlegt ástand þar sem dýrið/einstaklingurinn lærir að það hefur enga sjórn á óþægilegum eða skaðlegum aðstæðum, öll þeirra viðbrögð eru tilgangslaus og þau eru hjálparlaus. Það eru varanlegar líffræðilegar afleiðingar sem ná mun lengra og dýpra en að geta ekki forðast áreitið eða sársaukann. Þegar hestar geta ekki komist undan sársaukanum eða áreitinu er það þeirra lausn að virðast rólegir og aðgerðarlausir til að draga ekki athygli rándýrsins að sér. Hjá þessum hestum mælist hærra magn cortisol sem er stresshormón, einnig sjást oft magasár hjá þessum hestum og eru oft með skert ónæmiskerfi. Ástæða þótti til að seja inn í reglugerð um umhirðu hrossa 2014 eftir að upp kom mál þar sem verið var að leggja hross með böndum að seja sérstaklega inn ákvæði um innbindingar og niður bindingar og ekki mætti uppgefa hross með bindingum eða öðrum þvingunum og reis matvælastofnun upp á afturfæturnar þá og fordæmdi verknaðinn sem var vel gert. Hvað veldur því að ekki gildir það sama fyrir blóðmerarnar?“ Ingunn Reynisdóttir (2020)

Eftirlit

MAST hefur að eigin sögn verið eftirlitsaðili á hryssum og folöldum í blóðmerabúskap á vegum Ísteka en Fagráð um velferð dýra hefur bent á að þessu eftirliti hafi verið ábótavant.

„Eins og kemur fram í mynd alþjóðlegu dýraverndunarsamtakanna AWF/TSB þá hefur það eftirlit sem komið hefur verið á fót ekki dugað til.“ [Heiti á skýrslu \(mast.is\)](#)

Skaðabætur

Um 119 bú stunda í dag þannig blóðmerabúskap skv. fréttum. Bændur sem stunda blóðmerabúskap hafa hótað því að ef þessi búskapur verður bannaðar þá munu falla til kröfur um skaðabætur og þess vegna eigi/megi ekki banna þessa búgrein. Við ætlum ekki að dæma um lagalegan grundvöll fyrir skaðabætur en þau rök ættu ekki að ráða úrslitum. Í fyrsta lagi ætti málið ekki að snúast um skaðabætur (peningar) heldur um velferð dýra sem á að tryggja skv. lögum um velferð dýra. Í öðru lagi ætti siðmenntuð þjóð hafa rænu og skyldu til að koma í veg fyrir eitthvað sem

- a.) stangast á við lög
- b.) skaðar velferð dýra

þó að það kosti eitthvað til og þyngi búskap. Hér er ekki verið að pressa á að leggja niður allan hrossabúskap, einungis ein ákveðin nýting hrossastofns vegna sterkra dýravelferð sjónarmiða sem er þar af auki stundað af miklum minnihluta hrossabænda. Vísu ég hér til stuðnings í ályktun frá Félagi Hrossabænda [Ályktun frá aðalfundi Félags Hrossabænda | Félag Hrossabænda \(fhb.is\)](#) sem segir „Fundurinn vill beina því til ráðherra að jafnframt verði skoðaðir heildarhagsmunir hrossaræktar og hestatengdrar starfsemi við ákvörðun um framtíð blóðtöku úr hryssum.“ Því má bæta við að Evrópuþingið hefur nú þegar lýst yfir andstöðu við viðskipti með PMSG með miklum meirihluta atkvæða. Við styðjum það hins vegar að bændur fengi fjárhagslega aðstoð úr einhvers konar aðlögunarsjóði, en þeim bótum eða styrkjum ættu að fylgja ákveðin skilyrði sem koma að velferð þeirra hrossa sem hingað til hefur verið notað í þeim iðnaði. Þau rök að það eigi að hlífa blóðmerum við slátrun út af dýraverndunarástæðum standast ekki að okkar mati enda fæðir hver blóðmeri folald á hverju ári og langflestum þeirra er slátrað, sum hestfolöld í kringum 8-12 vikna gömul. Þau rök falla þá um sjálf sig.

PMSG (eCG) er hægt að framleiða á stofu án þjáninga dýra

Aðalnotkun efnisins er í erlendum verksmiðjubúskapi (þauleldi) einkum í svínarækt. Íslensk svínabú nota ekki PMSG (eCG) en afurðir þeirra eru í samkeppni við erlenda svínakjötið sem er framleidd með hjálp PMSG. Evrópuþingið hefur nú þegar lýst yfir andstöðu við viðskipti með PMSG (eCG) með miklum meirihluta atkvæða. Málið hefur nú verið fært til umfjöllunar hjá Evrópuráðinu. Ein ástæða fyrir því er að kemísk eða gerviefni sem hafa sömu áhrif og PMSG (eCG) eru nú þegar fáanleg og í stöðugri þróun. Þau rök sem erlendu viðskiptavinir Ísteka leggja fram að Íslendingar þurfa að halda áfram að búa til PMSG (eCG) því ekki sé hægt að framleiða nógu miklu gerviefni í þeirra heimalandi fyrir eigin verksmiðjubú eru sláandi með tillit til þess að innan Evrópusambandsins og í Sviss er sambærileg blóðtaka úr fylfullum hryssum og hryssum með folöld á spena ekki liðin út af dýravelferða sjónarmiðum. Ísland er því eina landið innan Evrópu sem heldur þessum iðnaði áfram í óþökk vilja þjóðarinnar eins og könnun Fréttablaðsins sýnir (66% andvíg þessum búskap).

[Mikill meirihluti þjóðarinnar andvígur blóðmerahaldi \(frettabladid.is\)](#)

Ímynd Íslands

Leiðsögumenn og íslenska ferðapjónustan hafa það hlutverk að fræða erlendu gestina okkar um sögu, menningu og náttúru Íslands. Íslenski hesturinn hefur verið samofinn sögu okkar allt frá landnámi og þúsundir ferðamanna fara í lengri og styttri hestaferðir á ári hverju, fara í heimsóknir á hestabýli og kaupa vörur tengd íslenska hestinum. Bætti ég hér fyrir neðan við yfirlýsingu frá Leiðsögn – Stéttarfélagi Leiðsögumanna.

Tamningamenn sem halda námskeið og hrossaræktendur sem selja reið- og ræktunarhross út þurfa í stórum stíl á viðskiptavinum erlendis að halda.

Við teljum að orðspori Íslands sé stefnt í bráða hættu með þessu framferði gagnvart varnarlausum dýrum. Eins og sést á umsögnum sem berast núna alls staðar úr heiminum til stuðnings við fyrri tillögu frumvarps þá er heimurinn að fylgjast grannt með hvaða ákvarðanir Ísland tekur þegar kemur að velferð dýra. Hafa samtök á borð við FEIF og IPZV nú þegar harðlega gagnrýnt blóðmerabúskapinn á Íslandi og hvatt Íslendinga að banna blóðtökurnar sem allra fyrst.

Félag Hrossabænda hefur lagt ríka áherslu á skoðaðir verðir heildarhagsmunir hrossaræktar og hestatengdrar starfsemi. „*Fjölda starfsgreina og afleiddra starfa má tengja tilvist íslenska hestsins og að mati fundarins jóst að miklir og víðtækir hagsmunir eru í húfi.*“ [Ályktun frá aðalfundi Félags Hrossabænda | Félag Hrossabænda \(fhb.is\)](#)

Yfirlýsing frá Leiðsögn-stéttarfélagi leiðsögumanna

Leiðsögn - stéttarfélag leiðsögumanna lýsir fyrir hönd félagsmanna yfir áhyggjum af því hrottalega dýraníði sem sumir íslenskir hrossabændur hafa gert sig seka um og íjallað hefur verið um í fréttum undanfarna daga. Leiðsögumenn hafa það hlutverk að fræða erlendu gestina okkar um sögu, menningu og náttúru Íslands. Íslenski hesturinn hefur verið samofinn sögu okkar allt frá landnámi og hefur verið kallaður þarfasti þjónninn, stoð hans og stytta í frásögnum um harðbýlið sem íslenska þjóðin tjo við um aldir og enn í dag er hann mikilvægur fyrir bændur og gleðigjafi fyrir íbúa í þéttbýlinu um land allt.

Fátt kallar fram sterkari hughrif gleði og væntumþykju hjá erlendum ferðamönnum en hestastóðin sem sjá má víða í sveitum landsins og þúsundir ferðamanna fara í lengri og styttri hestaferðir á ári hveiju. Að særa þá náttúruupplifun og spilla því orðspori að Íslendingar séu sannir dýravínir gæti orðið þjóðinni dýrkeypt. Leiðsögumenn teja að orðspori Íslands og hagsmunum íslenskrar ferðaþjónustu sé stefnt í bráða hættu með þessu framferði gagnvart varnarlausum dýrum.

Leiðsögn-stéttarfélag leiðsögumanna fer þess á leit við stjórnvöld að þau banni samstundis blóðtöku fylfullra hryssna, svokallaðra blóðmera, á Íslandi.

F.h. sjórnar Friðrik Rafnsson, formaður Leiðsagnar-félags leiðsögumanna

Þar af leiðandi förum við á leit við stjórnvöld að þau banni samstundis blóðtöku fylfullra hryssna, svokallaðra blóðmerar, á Íslandi.

Virðingarfyllst,

**Meike Erika Witt
Sigurlaug Knudsen Stefánsdóttir
Anna María Flygenring
Christina Finke
Sigbrúður Jónsdóttir
Marietta Maissen
Pétur Behrens
Prof. Dr. med. vet. Ewald Isenbügel
Barla Barandun
Mengia Isenbügel
Ralf Duerholt**

Heimildir

Barla Barandun, Prof Dr med vet Ewald Isenbügel, Veterinärmedizinische und dem Tierschutz dienliche Informationen über die individuelle Gesamtblutmenge des Islandpferdes, die Menge des abgenommenen Blutes und die möglichen Folgen für trächtige Stuten (2021).í þýðingu: [Opíð bréf um blóðmerahald - Bændablaðið \(bbl.is\)](#)

Eggert Gunnarsson, Þorsteinn Ólafsson, Ráðunauturfundur, Blóðsöfnun úr fylfullum hryssum til lyfjaframleiðslu (1982)

Fundargerð Fagráðs um velferð dýra [Heiti á skýrslu \(mast.is\)](#)

[Ályktun frá aðalfundi Félags Hrossabænda | Félag Hrossabænda \(fhb.is\)](#)

[An open letter regarding blood mares | FEIF](#)

[Mikill meirihluti þjóðarinnar andvígur blóðmerahaldi \(frettabladid.is\)](https://frettabladid.is)

[FEIF - FEIF Statement As the international Federation of... | Facebook](#)

[Blutstuten in Island: Neuer Tierschutzverein gegründet - IPZV e.V.](#)
Ingunn Reynisdóttir [Í þágu hestsins \(kjarninn.is\)](https://kjarninn.is)

Rósa Líf Darradóttir, [Blóðmerahald – Hvað segja vísindin? - Vísir \(visir.is\)](https://visir.is)

Rósa Líf Darradóttir, [Meintar rannsóknir blóðmerahalds ekki til - Vísir \(visir.is\)](https://visir.is)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Ákall Ísteka um færri mælingar við blóðtöku \(kjarninn.is\)](https://kjarninn.is)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Meint áhrif reglugerðar eiga ekki við rök að styðjast \(kjarninn.is\)](https://kjarninn.is)

Guðrún Sch. Thorsteinsson, Jón Thorsteinsson [Enn um hag og heilsu fylfullra hryssa sem sæta blóðtöku \(kjarninn.is\)](https://kjarninn.is)

[Skýrsla starfshóps um blóðtöku úr fylfullum hryssum 010622.pdf \(stjornarradid.is\)](https://stjornarradid.is)